

MINISTERUL FINANTELOR
AL REPUBLICII MOLDOVA

*data aplicării
semnăturii electronice* nr. 14-05/230

La nr. 18-69-10085 din 09 septembrie 2024

Cu privire la avizarea proiectului de lege cu privire la unele măsuri de sprijin a fermierilor în legătură cu seceta din anul 2024 (număr unic 775/MAIA/2024)

Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare
Copie: Cancelaria de Stat

Urmare examinării proiectului de lege cu privire la unele măsuri de sprijin a fermierilor în legătură cu seceta din anul 2024 (în continuare – proiect), Ministerul Finanțelor, în limita competenței funcționale, comunică următoarele.

La art. 2 din proiect, noțiunea de „creditori” se propune să se expună în următoarea redacție:

„creditori – bănci, definite potrivit Legii nr.202/2017 privind activitatea băncilor, precum și sucursalele băncilor din alte state care desfășoară activitate pe teritoriul Republicii Moldova; organizații de creditare nebancaară, definite potrivit Legii nr.1/2018 cu privire la organizațiile de creditare nebancaară; asociații de economii și împrumut, definite potrivit Legii asociațiilor de economii și împrumut nr.139/2007; furnizori de inputuri agricole și Serviciul Fiscal de Stat;”.

Totodată, se propune definirea noțiunii de „input agricol” sau efectuarea referinței la actul normativ care o definește, în scopul asigurării facilității la nivel de aplicare și evitarea riscului de interpretare eronată a noțiunii respective.

La art. 3 lit. d) din proiect, cuvântul „emiterea” propunem a fi substituit cu cuvântul „adoptarea”, iar cuvântul „născute” - cu cuvântul „derivate”.

De asemenea, atragem atenția asupra divergențelor dintre prevederile stipulate la art.3 lit. d) din proiect și informația prezentată la pct.3 din Nota de fundamentare în partea ce ține de termenul de restructurare/ reeșalonare sau după caz, de suspendare a obligațiilor de plată, or potrivit art.71 alin. (4) din *Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative (în continuare – Legea nr.100/2017)*, la interpretarea actului normativ se ține cont de nota de fundamentare care a însoțit proiectul actului normativ respectiv. Prin urmare, se consideră necesar revederea proiectului și a notei de fundamentare întru asigurarea corelării dintre acestea pe aspectul dat.

La Art. 4 lit. c), cuvintele „debitorilor eligibili conform prezentei Legi” se propun a fi substituite cu textul „debitorilor prevăzuți la art.3”.

La Art.5 din proiect, atragem atenția asupra faptului că prevederile acestuia comportă un caracter contradictoriu în raport cu prevederile art. 3 lit. d) și art. 4 lit. a) din proiect. Conform prevederilor art. 3 lit. d) și art. 4 lit. a) din proiect, restructurarea/reeșalonarea sau după caz, suspendarea obligațiilor de plată se efectuează în baza cererii debitorului către creditor, iar din conținutul art. 5 se subînțelege că acest lucru se realizează în mod automat, în temeiul Legii date, fără necesitatea unor solicitări din partea debitorului în sensul dat. Prin urmare, se consideră necesar revederea prevederilor date întru evitarea divergențelor la nivel de aplicare în acest sens.

La Art. 7 din proiect, după cuvintele „de către debitor” se propune completarea cu textul „, conform art.4 lit. a)”.

Cu referire la *Nota de fundamentare*, aceasta urmează a fi ajustată conform prevederilor art.30 din *Legea nr.100/2017*, care să includă capitolul 4.2. privind impactul sau lipsa acestuia asupra bugetului de stat.

Suplimentar, menționăm că în conformitate cu prevederile art. 6 alin. (3) din *Legea nr.548/1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei*, orice proiect de act normativ al autorităților publice care privește domeniile în care Banca Națională are atribuții va fi adoptat după recepționarea avizului Băncii Naționale. Respectiv, considerăm oportun solicitarea opiniei Băncii Naționale a Moldovei asupra proiectului vizat, ținând cont de domeniul de competență al acesteia.

Secretar de Stat

Digitally signed by Ixari Cristina
Date: 2024.09.10 15:20:18 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

MOLDOVA EUROPEANĂ

Cristina IXARI

Executor: Sorina Hiznicenco
tel.: 022262674
e-mail: sorina.hiznicenco@mf.gov.md

Banca Națională a Moldovei

Nr. 31-002/96/4444

10.09.2024

Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare

Bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, 162

MD-2004, mun. Chișinău

Copie: Cancelaria de Stat

Casa Guvernului

MD-2033, mun. Chișinău

Referitor la proiectul de lege cu privire la unele măsuri de sprijin a fermierilor în legătură cu seceta din anul 2024 (775/MAIA/2024), Banca Națională a Moldovei (BNM), în limita competențelor sale, comunică următoarele.

1. Luând în considerare că proiectul de lege propune un mecanism de amânare (prin prelungire/renegociere/suspendare) a obligațiilor de plată față de bănci, organizații de creditare nebancaară (OCN) și asociațiile de economii și împrumut (AEI), semnalăm următoarele riscuri aferente măsurilor propuse:

- Riscul de supraîndatorare a debitorilor din domeniul agriculturii – datoriile care vor fi pasibile de plată băncilor, OCN și AEI de către debitori se vor amâna, totodată, ulterior aceste obligații de plată se vor majora în rezultatul capitalizării, prelungirii sau renegocierii (în cazul neajustării scadenței finale), iar în lipsa unor premise și prognoze reale referitor la fluxurile de mijloace bănești planificate, există riscul ca debitorii să se supraîndatoreze, iar creditele acordate să devină în scurt timp neperformante.
- Prelungirea/renegocierea creditelor în baza proiectului de lege, inclusiv în condițiile în care situația financiară a debitorilor este nefavorabilă și creditele deja sunt sau conțin premise de a deveni neperformante, ar avea drept efect doar amânarea problemei și asumarea unor riscuri excesive de către bănci, deoarece nu ar oferi posibilitate deplină acestora de a identifica la timp toate riscurile și eventualele probleme aferente creditului acordat,

Adresa: Bulevardul Grigore Vieru nr. 1, MD-2005, Chișinău, Republica Moldova

Tel: (+373) 22 822 606, Fax: (+373) 22 220 591, email: official@bnm.md, web: www.bnm.md

ceea ce ar duce la întreprinderea întârziată de către bănci a măsurilor de recuperare a creditelor neperformante, inclusiv de realizare a gajului (având în vedere practicile curente de instituire a gajului asupra roadei viitoare/stocurilor de marfă, și, consecvent, problema actuală privind lipsa gajului).

2. Având în vedere faptul, că dispozițiile proiectului de lege intervin în relațiile contractuale private ale subiecților la circuitul economic, considerăm necesară argumentarea interesului public urmărit prin intruziunea în drepturile și libertățile civile. De regulă, moratoriile sau scutirile de la obligațiile de plată față de anumiți creditori privați urmăresc neadmiterea falimentului unui număr semnificativ de debitori, care ar putea conduce la falimente în lanț în întreaga economie, prejudiciind, astfel, stabilitatea financiară. Pe de altă parte, obiectivele de salvagardare a anumitor categorii de debitori sunt urmărite prin mecanismele și instrumentele ajutorului de stat (a se vedea, spre ex., art. 5 din Legea 139/2012). Corespunzător, recomandăm reevaluarea proiectului din perspectiva scopurilor urmărite și, în cazul în care este identificat un obiectiv de interes public, pentru atingerea căruia sunt necesare măsurile prevăzute în proiect, evaluările și analizele respective urmează a fi incluse în nota de argumentare.

3. Ținând cont de caracterul excepțional al măsurilor propuse în proiectul de lege, care derogă de la regimul legal în vigoare privind executarea obligațiilor de plată, considerăm necesar a se stabili expres la art. 1 că măsurile stabilite în proiectul de lege respectiv se aplică în contextul situației excepționale declarate în agricultură.

4. La art. 2:

- pentru a asigura claritatea și predictabilitatea prevederilor proiectului de lege, recomandăm a se determina (sau, dacă se consideră oportun, a se defini) cu certitudine care bunuri sunt vizate prin sintagma „inputuri agricole”;

-referitor la noțiune de „creditor”, este necesară excluderea textului „și ale organizațiilor de creditare nebankare din străinătate” deoarece Legea nr. 1/2018 nu prevede astfel de entități pe teritoriul Republicii Moldova. Totodată, pentru ajustarea terminologiei cu cea utilizată în Legea nr. 202/2017 privind activitatea

băncilor, propunem, după cuvântul „băncilor”, completarea cu cuvintele „din alte state”;

- referitor la noțiunea de „debitor”, recomandăm a se preciza dacă categoria de „persoane juridice sau fizice” este vizată ca o categorie aparte sau este în conexiune cu termenul „fermieri”. Totodată, formularea „fermieri...din contractele de credit” pare să necesite revizuire în vederea clarificării sensului vizat: înțelegem că definiția ar face referință la fermierii care au statut de debitor conform contractelor de credit, de leasing sau contractelor de vânzare-cumpărare a „inputurilor agricole”.

5. Referitor la art. 3:

- la lit. a), propunem a se aprecia dacă este necesară reglementarea aspectului când (începând cu ce dată) debitorul a contractat creditul sau a cumpărat „inputurile” pentru activitățile agricole. Totodată, având în vedere că art. 4 lit. c) din proiectul de lege face referință la garanții financiare emise până la 1 septembrie 2024 (conexe creditelor obținute de debitori până la 1 septembrie 2024), propunem completarea corespunzătoare a art. 3 lit. a), în final, cu textul „până la 1 septembrie 2024”.

- la lit. c), semnalăm, că din modul de formulare a prevederii rezultă că condiția de la litera respectivă se referă doar la întreprinderile care prelucrează mai puțin de 10 ha. Astfel, pare să fie necesară revizuirea prevederii în vederea precizării dacă textul „în cazul întreprinderilor care prelucrează mai puțin de 10 ha” este doar în conexiune cu textul „certificatelor emise de primărie” sau condițiile prevăzute la lit. c) vizează exclusiv întreprinderile care prelucrează mai puțin de 10 ha.

Totodată, recomandăm a se preciza cine emite sau întocmește Actul de constatare a pagubelor cauzate culturilor agricole. De asemenea, utilizarea termenului „întreprinderilor” nu pare a fi în corelație cu noțiunea de „debitor”, care include orice persoană fizică sau juridică, indiferent de statutul acesteia, inclusiv persoanele care nu au statut de întreprinzător.

- la lit. d), corelativ prevederii art. 4 lit. c), care stabilește termenul-limită până la care pot fi prelungite garanțiile financiare emise de ODA (31 decembrie 2025), recomandăm a se stabili perioada maximă pentru care se poate conveni asupra

prelungirii, renegocierii sau suspendării obligațiilor de plată. În acest sens, propunem substituirea textului „*de minim 6 luni*” cu textul „*de la 6 luni de la 12 luni*”.

Suplimentar, atragem atenția asupra faptului că proiectul de lege nu detaliază în ce caz se va aplica reeșalonarea și în ce caz – suspendarea obligațiilor de plată. Pe de altă parte, proiectul de lege nu precizează cine (debitorul sau creditorul) are discreția în determinarea opțiunii (reeșalonare sau suspendare) care se va aplica și a termenului pentru care se va aplica opțiunea respectivă (având în vedere că proiectul de lege oferă un interval de la 6 la 12 luni);

6. În vederea asigurării uniformității cu uzanțele bancare (a se vedea și pct. 2, 19, 30, 31 din Regulamentul cu privire la clasificarea activelor și angajamentelor condiționale, aprobat prin Hotărârea BNM nr. 231/2011, care, cu privire la creditele acordate de bănci, utilizează în mod constant termenii „*prelungire*” și „*renegociere*”) și a clarității terminologiei juridice utilizate în cadrul legal (potrivit art. 54 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative), la art. 3 lit. d) și la art. 4 lit. a), propunem substituirea cuvintelor „*restructurarea/reeșalonarea*” și „*se vor restructura/reeșalona*”, cu cuvintele „*prelungirea/renegocierea*” și „*se vor prelungi/renegocia*”, corespunzător.

7. Cu privire la art. 4 lit. a), înțelegem că eventuala restructurare, reeșalonare sau suspendare a obligațiilor de plată se va efectua prin acordul părților, în baza cererii debitorului, potrivit regulilor generale stabilite de Codul civil (conform art. 996 din Codul civil, „*Contractul poate fi modificat sau rezolvit numai în conformitate cu clauzele sale ori prin acordul părților, dacă legea nu prevede altfel.*”), creditorul având discreția de a accepta, negocia sau refuza condițiile propuse de debitor. În acest sens, pentru a fortifica claritatea prevederii, propunem substituirea textului „*se vor suspenda prin acorduri adiționale la contracte*” cu textul „*se vor suspenda în baza acordului părților, prin încheierea de acorduri adiționale la contracte*”.

Referitor la art. 4 lit. b), opinăm că, capitalizarea dobânzilor reprezintă, în esență, o finanțare suplimentară indirectă a debitorului cu probleme financiare. În acest sens, semnalăm, că potrivit regulilor prudențiale aplicabile băncilor, OCN și AEI, finanțarea suplimentară pentru acoperirea plăților aferente datoriei în cazul în care se atestă situația precară a debitorului implică riscul de supraîndatorare a debitorului.

Propunem a se evalua o redacție similară celei prevăzute în Ordonanța de Urgență nr. 4 din 25 ianuarie 2024 a României: „*b) în cazul suspendării obligațiilor de plată, se permite capitalizarea dobânzilor datorate până la 1 septembrie 2024. Datoria capitalizată se va plăti în rate pe durata rămasă până la scadența prelungită a creditului ulterior perioadei de suspendare;*”.

Cu privire la art. 4 lit. c), ținând cont de prevederile art. 4 lit. b), este necesară revizuirea produselor de garanție emise de ODA pentru a acoperi și datoria capitalizată.

8. Cu privire la art. 5, stabilirea unei dispoziții absolute (necondiționate) de suspendare a obligațiilor de plată determină responsabilitatea legală a băncilor, OCN și AEI de a oferi ajutor în formă de dispensă oricărui debitor care îndeplinește cerințele de eligibilitate, fără a ține cont de impactul asupra situației financiare a creditorilor respectiv, în loc să se ofere discreție creditorilor de a selecta debitorii eligibili și de a adapta soluțiile la situația specifică a debitorilor.

Opinăm, că băncile, OCN și AEI ar trebui să fie libere să decidă care debitori urmează să beneficieze de măsurile de sprijin și ce fel de măsuri de sprijin cu caracter temporar pot fi oferite debitorilor, cu condiția ca măsurile să se încadreze în cadrul general prudentțial stabilit pentru aceste categorii de creditori.

În acest sens, sesizăm, că Ordonanța de Urgență nr. 4 din 25 ianuarie 2024 a României „pentru stabilirea unor măsuri de sprijin cu caracter temporar, destinate producătorilor agricoli în scopul gestionării efectelor fenomenului de secetă pedologică din anul 2023 și ca urmare a agresiunii Rusiei împotriva Ucrainei” (a se vedea, spre exemplu, art. 6 alin. (3)) nu stabilește obligația creditorilor de a suspenda executarea obligațiilor de plată ale debitorilor producători agricoli, creditorii având discreție în evaluarea cererilor depuse de către debitori și în luarea deciziei de aprobare sau de respingere a cererii debitorului.

În contextul celor menționate supra, propunem revizuirea art. 5 în vederea reglementării clare a dreptului creditorilor de a decide cu privire la acceptarea sau respingerea cererii debitorilor, inclusiv prin excluderea cuvintelor „de plin drept”. Suplimentar, propunem completarea art. 5 cu următoarea prevedere:

„În cazul adoptării deciziei de suspendare a obligațiilor de plată, creditorii vor asigura gestionarea eficientă a lichidității, precum și gestionarea prudentă a altor riscuri aferente.”.

Adițional, propunem revizuirea textului „*pentru un termen minim de 6 luni*” în vederea stabilirii clare și fără echivoc a termenului de suspendare a obligațiilor de plată a debitorului.

Cu respect,

Tatiana IVANICICHINA
Viceguvernator

Digitally signed by Ivanicichina Tatiana
Date: 2024.09.11 09:25:00 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

MOLDOVA EUROPEANĂ

ex. I. Costanda
tel. 022 82 21 55

Nr. 10 – 2829 din 10.09.2024

Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare

Copie: Cancelaria de Stat

Ca urmare a examinării proiectului de lege cu privire la unele măsuri de sprijin a fermierilor în legătură cu seceta din anul 2024, număr unic 775/MAIA/2024, comunicăm despre susținerea acestuia cu următoarele propuneri.

1. La Art.2, noțiunea ”debitori” după cuvântul ”fermieri” de completat cu următorul text: ”*astfel cum aceștia sunt definiți la art. 4 din Legea nr.71/2023 cu privire la subvenționarea în agricultură și mediul rural*”.

2. La Art.4, lit. c) de expus într-un articol separat, în următoarea redacție:
”**Art. 5.** Termenul de scadență a garanțiilor financiare

Termenul de scadență a garanțiilor financiare emise de Instituția Publică Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului prin Fondul de Garantare a Creditelor, care garantează creditele solicitate de către debitorii eligibili în corespundere cu prezenta Lege, se prelungește în aceleași condiții pentru un termen egal cu termenul restructurării/reeșalonării creditului, dar nu mai mult de 31 decembrie 2025, cu condiția că creditul a fost contractat până la data intrării în vigoare a prezentei legi”.

Secretar general

Digitally signed by Voicu Ina
Date: 2024.09.10 16:59:39 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova
MOLDOVA EUROPEANĂ

Ex. Victor Ciobanu, tel. 022 250-646